

5. АВТОРСЬКІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЄКТИ

Олег Анатолійович Чуба,

педагог-організатор-методист
Талалаївського ЗЗСО I–III ступенів
Талалаївської селищної ради,
с/мт Талалаївка, Чернігівська область, Україна

 <https://orcid.org/0000-0002-5798-9900>

УДК 37.06+342.9

ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ В ТАЛАЛАЇВСЬКОМУ ЗЗСО (авторський проєкт)

Анотація.

В авторському проєкті представлено програму, спрямовану на запобігання та протидію булінгу в Талалаївському закладі загальної середньої освіти I–III ступенів. Для створення безпечного освітнього простору в закладі освіти було розроблено «Кодекс безпечного освітнього середовища». Розділи програми розкривають поняття «булінг», порядок реагування та протидії булінгу, алгоритм дій щодо попередження булінгу, моніторинг кодексу безпечного освітнього середовища. У проєкті представлено план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню), які допоможуть ефективно протидіяти булінгу, формувати в дітей та учнівської молоді ціннісні життєві навички, а також будуть сприяти створенню безпечного середовища в освітньому закладі.

Ключові слова: кодекс безпечного освітнього середовища; булінг; попередження булінгу; протидія булінгу.

ВСТУП

Основним завданням сучасної школи, що підтверджується й поширюється Міністерством освіти і науки України та Міжнародною організацією ЮНЕСКО, є створення нового освітнього простору, головними засадами якого постає формування безпечного навчального середовища, а також забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Концепція «Нова українська школа» (НУШ) вимагає реформування наявного алгоритму розвивальної, корекційної та профілактичної роботи, адже дуже часто в освітніх закладах постає проблема булінгу та порушення норм поведінки учнями, що не дає змоги в повному обсязі досягти поставлених демократичних орієнтирів. Важливою умовою ефективності роботи працівників психологічної служби є розставлення пріоритетів і цілей, викладених комітетом ООН:

- взаєморозуміння;
- взаємоповага;
- дружня атмосфера;
- пріоритет прав людини;
- толерантність;
- постійний розвиток;
- активна життєва позиція;
- здоровий спосіб життя;
- людяність;

- порядність;
- повага до приватного життя;
- мир;
- єдина країна.

З огляду на те, що створення концепції нового освітнього простору є надзвичайно складним завданням, пропонуємо створити «Кодекс безпечного освітнього середовища» (далі – Кодекс), що відповідає положенням та принципам УГОДИ, яка регулює відносини між усіма учасниками освітнього процесу.

Головною метою Кодексу в освітньому закладі є навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії в освітньому процесі, а також захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників освітніх закладів).

Розділ I. ЗАВДАННЯ КОДЕКСУ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Маючи на меті створити безпечний освітній простір, необхідно чітко сформулювати та зазначити завдання, які регламентують засади Кодексу.

Аналізуючи питання безпечного освітнього середовища було визначено основні завдання Кодексу в школі.

1. Визначити поняття «булінгу» та його види; виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу.

2. Відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психолога, соціального педагога, батьків на освітнє середовище школи.

3. Обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу згідно з УГОДОЮ.

4. Скласти доступний алгоритм реагування та протидії булінгу.

5. Сформулювати конкретні рекомендації учням, педагогічним працівникам, адміністрації школи, батькам щодо організації безпечного середовища в навчальному закладі.

Розділ II. БУЛІНГ

Булінг (від англ. *bully* – хуліган, задирака, грубий, *to bully* – задиратися, знущатися) – це діяння (дія або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, унаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Прикметною ознакою булінгу є довготривале «відторгнення» дитини її соціальним оточенням.

Найчастіше булінг відбувається в таких місцях, де контроль з боку дорослих менший або взагалі відсутній. Це може бути шкільний двір, сходи, коридори, вбиральні, роздягальні, спортивні майданчики. У деяких випадках дитина може піддаватися знущанням і поза територією школи. Кривдники можуть перестріти її на шляху до дому. Навіть удома жертву булінгу можуть продовжувати цькувати, надсилаючи образливі повідомлення на телефон або через соціальні мережі.

Булінг (цькування) проявляється через різні форми насильства, які вчиняються систематично по відношенню до однієї і тієї ж особи.

Це можуть бути прояви:

– **фізичного насильства**, що охоплює штовхання, зачіпання, підніжки, бійки, стусани, ляпаси, удари та інші дії, які завдають біль і тілесні ушкодження тощо;

– **психологічного насильства**, що передбачає образи, поширення неправдивих чуток, глузування, залякування, ізоляція, ігнорування, бойкот, відмова від спілкування, погрози, маніпуляції, шантаж тощо;

– **економічного насильства**, що включає дрібні крадіжки, пошкодження або знищення особистих речей, вимагання грошей, їжі тощо;

– **сексуального насильства**, що охоплює образливі жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток, обмацування сексуального (інтимного) характеру та/або змісту тощо.

– **кібернасильство**, або булінг у кіберпросторі полягає у звинуваченні когось з використанням образливих слів, брехні та неправдивих чуток за допо-

могою електронної пошти, текстових повідомлень і повідомлень у соціальних мережах.

Розділ III. РЕАГУВАННЯ ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ

Правила, що регулюють відносини між адміністрацією школи, педагогічним колективом, здобувачами освіти, батьками та місцевою громадою прописані в УГОДІ. У цьому розділі запропоновано реагування та протидія булінгу.

ПОРЯДОК

подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв

про випадки булінгу (цькування) в школи

Загальні питання

1. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)» від 18 грудня 2019 р. № 2657-VIII.

2. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування).

3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їхні батьки / законні представники, працівники та педагогічні працівники школи та інші особи.

4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.

5. У цьому Порядку терміни вживаються в таких значеннях:

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та/або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, унаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

1) систематичність (повторюваність) діяння;

2) наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

3) дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Подання заяви про випадки булінгу (цькування)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення стосовно інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти директору школи.

2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).

3. Заяви, що надійшли на електронну пошту школи, отримує секретар-друкарка, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.

4. Прийом і реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – особисто директор школи чи його заступник.

5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).

6. Датою подання заяв є дата їх прийняття.

7. Розгляд Заяв здійснює директор школи з дотриманням конфіденційності.

Відповідальна особа

1. Відповідальною особою призначається працівник школи з-поміж педагогічних працівників.

2. До функцій відповідальної особи належить прийом і реєстрація Заяв, повідомлення директора школи.

3. Відповідальну особу призначають за наказом директора школи.

Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду Заяви директор школи видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) з визначенням уповноважених осіб.

2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали в сторін.

3. Для прийняття рішення за результатами розслідування директор школи створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) та скликає засідання.

4. Комісія створюється наказом директора школи.

5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (зокрема психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, директор школи та інші зацікавлені особи.

6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.

7. Якщо Комісія визначила, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії мають систематичний характер, то директор школи зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна превенція) та службу в справах дітей.

8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутися до органів Національної поліції України із заявою.

9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів усіх членів Комісії.

10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися одразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна превенція) та служби в справах дітей з повідомленням про випадок булінгу (цькування).

11. Батьки зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

Терміни подання та розгляду Заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу освіти про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.

2. Рішення про проведення розслідування з визначенням уповноважених осіб видається протягом одного робочого дня від дати подання Заяви.

3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом трьох робочих днів від дати видання рішення про проведення розслідування.

4. За результатами розслідування протягом одного робочих дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату, але не пізніше ніж через три робочі дні після створення Комісії.

5. Директор школи зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна превенція) та службу в справах дітей про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) упродовж одного дня.

Реагування на доведені випадки булінгу

1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт або сварка, тобто відповідні дії мають систематичний характер, директор школи:

– повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна превенція) та служби в справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

– забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування) (далі – Заходи).

2. Заходи здійснюються заступником директора з виховної роботи у взаємодії з практичним психологом школи, соціальним педагогом і затверджуються директором закладу освіти.

3. З метою виконання Заходів можна запроваджувати консультаційні години у практичного психолога, створювати скриньки довіри, оприлюднювати телефони довіри.

Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування)

1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п. 4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту:

«Стаття 173 п. 4». Булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, зокрема із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, унаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному чи

фізичному здоров'ю потерпілого, – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, що передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, – тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, – тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення директором закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти відсотків заробітку.

Розділ IV. АЛГОРИТМ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГУ

1. Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно-правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.

2. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.

3. Запровадження програми правових знань у формі гурткової, факультативної роботи.

4. Організація роботи гуртків, факультативів із психології.

5. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися в ситуації насилля та правопорушень.

6. Ознайомлення учителів і дітей з інформацією про прояви насильства та його наслідки.

7. Батьківські збори – це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їх спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання та виховання, ухвалення рішень.

8. Консультації – форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служ-

би допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.

9. Педагогічний консилиум – форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.

10. Для успішного попередження та протидії насильству проводити заняття з навчання навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

Розділ V. МОНІТОРИНГ КОДЕКСУ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Моніторинг за реалізацією антибулінгової політики

1. Директор школи призначає уповноважену особу за реалізацію антибулінгової політики.

2. Призначена особа відповідає за реалізацію антибулінгової політики, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до антибулінгової політики.

3. Кожні шість місяців відповідальна особа має проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог антибулінгової політики працівниками школи.

4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники школи можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до антибулінгової політики та повідомляти про порушення її вимог на території школи.

5. На основі результатів анкет працівників школи відповідальна особа має підготувати звіт і передати його директору школи.

З урахуванням результатів моніторингу директор школи має внести необхідні зміни до антибулінгової політики та повідомити про них працівників школи.

Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень Кодексу

1. Отримання повідомлень про ризики для дітей і реагування на них.

2. Проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог Кодексу та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення. Під час проведення такого загального моніторингу працівники школи мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до Кодексу та повідомляти про порушення його вимог на території закладу освіти.

3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у Кодексі.

4. Підготовка звіту за результатами анкетування працівників школи та подання його директору школи. З урахуванням результатів моніторингу директор школи має внести необхідні зміни до Кодексу та повідомити про них працівників;

5. Консультування працівників школи щодо конкретних випадків порушення безпеки дитини;

6. Роз'яснення в разі потреби для батьків і дітей положень Кодексу, надання інформації щодо їх змін;

7. Інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки дитини (ризик, загрози, насильство) таких компетентних установ, як поліція (шкільні офіцери поліції), соціальні служби.

Показники виконання вимог антибулінгової політики

Школа запровадила та виконує антибулінгову політику.

1. У школі запроваджено реалізацію антибулінгової політики, яка містить принципи захисту дітей від насильства.

2. Стратегія та відповідні принципи захисту дітей дотримуються всіма працівниками школи.

3. Стратегія визначає такі питання:

– порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що потрібно робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники школи;

– правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;

– правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати ці зображення;

– правила доступу дітей до Інтернету і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній;

– принципи безпечних відносин між працівниками школи та дітьми.

4. Директором школи призначено особу, відповідальну за реалізацію антибулінгової політики, причому чітко визначено всі її завдання.

5. У школі затверджено документ під назвою «Кодекс безпечного освітнього середовища Тала-лаївського ЗЗСО I–III ступенів», який затверджено рішенням педагогічної ради.

Школа здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти дітей.

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з дітьми.

2. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці дітей або застосування насильства проти дітей працівниками школи, у школі завжди дотримуються вимог, зазначених у антибулінговій політиці.

Школа проводить навчання своїх працівників із питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях.

1. Усі працівники школи, ознайомлені з антибулінговою політикою.

2. Усі працівники школи знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).

3. Класні керівники пройшли інструктаж з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед дітей і реагування на них.

4. Працівники школи мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти дітей, разом із контактними даними місцевих установ, які працюють у сфері захисту дітей і надають допомогу в надзвичайних ситуаціях (поліція, суд із сімейних питань, кризовий центр, центр соціальних послуг, медичні центри).

Школа проводить навчання батьків із питань виховання без застосування насильства та захисту дітей від насильства.

Виконання вимог означає:

1. На сайті школи для батьків є вся необхідна інформація з таких питань:

– виховання дітей без застосування насильства;

– захист дітей від насильства та зловживань, загрози для дітей в Інтернеті;

– можливості для вдосконалення навичок виховання;

– контактні дані установ, які надають допомогу в складних ситуаціях.

2. Усі батьки ознайомилися з антибулінговою політикою.

У школі дітей навчають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства.

1. У школі на годинах спілкування організовано заняття для дітей з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також в Інтернеті).

2. Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства і зловживань.

3. У школі є електронні навчальні матеріали для дітей (книги, брошури, листівки) з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.

4. Діти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання допомоги в складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей і молоді.

Школа проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятими стандартами захисту дітей.

1. Прийняті правила та процедури для захисту дітей переглядаються щонайменше один раз на рік.

2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту дітей у школі проводяться консультації з дітьми та їхніми батьками (опікунами).

3. Щорічно готується внутрішній звіт про виконання в школі антибулінгової політики.

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Кодекс безпечного освітнього середовища школи стає чинним у день його оприлюднення.

2. Оприлюднення документа має відбуватися таким чином, щоб він був доступний для всіх працівників школи, через його розміщення на сайті школи.

ПЛАН ЗАХОДІВ
спрямованих на запобігання та протидію булінгу(цькуванню)
в Талалаївському ЗЗСО І–ІІІ ступенів на 2021–2022 навчальний рік

№ з/п	Заходи	Термін виконання	Відповідальний	Відмітка
Нормативно-правове та інформаційне забезпечення попередження насильства та булінгу				
1.	Розробка затвердження та оприлюднення плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню)	Серпень	Директор школи	
2.	Перевірка приміщень, території закладу освіти з метою виявлення місць, які потенційно можуть бути небезпечними та сприяти для вчинення булінгу.	Серпень	Директор школи	
3.	Підготовка наказу «Про запобігання булінгу (цькуванню) у закладі освіти»	Останній тиждень серпня	Директор школи	
4.	Створення комісії з розгляду випадків булінгу	Вересень	Директор школи	
5.	Підготовка наказу «Про порядок дій персоналу у разі виявлення булінгу (цькування) в закладі освіти»	Перший тиждень вересня	Заступник директора з ВР	
6.	Проведення нарад із різними категоріями працівників з питань профілактики булінгу (цькування)	Протягом року	Адміністрація школи	
7.	Організація належних заходів безпеки в приміщенні та на території школи	Вересень	Директор школи	
8.	Оновлення розділу про профілактику булінгу (цькування) і розміщення нормативних документів на сайті закладу освіти	Вересень	Педагог-організатор	
9.	Підготовка методичних рекомендацій для педагогів: з вивчення учнівського колективу; з розпізнавання ознак насильства різних видів щодо дітей	Жовтень	Заступник директора з ВР	
10.	Оновлення тематичного стенду	Протягом року	Соціальний педагог	
11.	Оприлюднення телефонів довіри з питань захисту прав учасників освітнього процесу	Вересень	Соціальний педагог	
12.	Розробка та оприлюднення правил поведінки учасників освітнього процесу в закладі освіти.	Вересень	Адміністрація школи	
13.	Виступи на загальношкільних батьківських зборах щодо профілактики булінгу (цькування) в учнівському колективі	Жовтень	Адміністрація школи, класні керівники, практичний психолог, соціальний педагог	
Робота з педагогічними працівниками				
14.	Інструктивні наради з питань профілактики булінгу (цькування) з педагогічним колективом	Протягом року	Директор школи	
15.	Співбесіди з класними керівниками за результатами діагностики класного колективу	За результатами кожної чверті	Практичний психолог, соціальний педагог	
16.	Консультації класних керівників психологом, соціальним педагогом із проблемних ситуацій	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог	
17.	Налагодження роботи психологічної служби закладу освіти, щодо систематичного підвищення кваліфікації фахівців із питань профілактики та протидії булінгу	Протягом року	Адміністрація	
18.	Проведення тренінгу «Профілактика булінгу в учнівському середовищі»	Січень	Практичний психолог, соціальний педагог	
Робота зі здобувачами освіти				
19.	Проведення тренінгів для старшокласників із розвитку навичок спілкування та мирного вирішення конфліктів	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог	
20.	Корекційні заняття «Біла ворона»	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог	
21.	Бесіда «Насильство у сім'ї»	Листопад	Практичний психолог, соціальний педагог	
22.	Круглий стіл «Розробка стратегій боротьби з булінгом»	Листопад	Практичний психолог, соціальний педагог	
23.	Просвітницька гра «Булінг чи ні?»	Грудень	Класні керівники 5–11 класів	
24.	Конкурс дитячого малюнку «Світ без насильства очима дітей»	Березень	Заступник директора з виховної роботи	
25.	Виступи перед учнями інспектора з ювенальної превенції Талалаївського відділу поліції	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи	
26.	Зустрічі з фахівцями центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (ЦСССДМ)	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи	
27.	Перегляд відеофільмів відповідної спрямованості	Протягом року	Учителі інформатики, класні керівники	

28.	Тренінг «Як навчити дітей безпеці в Інтернеті»	Грудень	Учителі інформатики, класні керівники, практичний психолог, соціальний педагог
29.	Створення тематичної виставки літератури з питань протидії булінгу	Квітень	Бібліотекар
Робота з батьками			
30.	Тематичні загальношкільні батьківські збори	Жовтень	Адміністрація школи, практичний психолог, соціальний педагог
31.	Тематичні батьківські збори в класах	Протягом року	Класні керівники 1–11 класів
32.	Проведення консультацій психолога з питань взаємин батьків з дітьми	Протягом року	Практичний психолог, класні керівники 1–11 класів
33.	Консультування батьків щодо захисту прав та інтересів дітей	За потреби	Соціальний педагог
34.	Інформаційна робота через Інтернет-сторінки	Протягом року	Заступник директора з виховної роботи, педагог-організатор, практичний психолог, соціальний педагог
35.	Поради батькам щодо зменшення ризиків булінгу та кібербулінгу для своєї дитини	Протягом року	Практичний психолог, соціальний педагог
Моніторинг освітнього середовища закладу освіти			
36.	Контроль за станом профілактики випадків булінгу	Протягом року	Адміністрація закладу
37.	Анонімне анкетування учнів 5–11 класів про випадки булінгу (цькування) у школі	Грудень	Адміністрація, практичний психолог, соціальний педагог
38.	Діагностика стосунків у закладі освіти. Анкетування учнів та вчителів	Лютий	Практичний психолог, соціальний педагог
39.	Підготовка звіту про виконання плану заходів із запобігання та протидії булінгу	Травень–червень	Заступник директора з виховної роботи

Chuba Oleh, Teacher, Methodologist Talalaivka Institute of General Secondary Education of Grades I–III Talalaivka Settlement Council, Talalaivka village, Chernihiv region, Ukraine

PREVENTING AND COUNTERING BULLYING IN THE TALALAIVKA INSTITUTE OF GENERAL SECONDARY EDUCATION (author's project)

Summary.

The main task of a modern school, which is confirmed and disseminated by the Ministry of Education and Science of Ukraine and the UNICEF International Organization, is the creation of a new educational space, the main principles of which are formation of a safe educational environment, as well as ensuring the rights, freedoms and interests of children. The concept of "New Ukrainian School" (NUS) requires reforming the existing algorithm of developmental, corrective and preventive work.

The author's project presents a program aimed at preventing and countering bullying in the in the Talalaivka

institute of general secondary education. In order to create a safe educational space in the educational institution, the Code of Safe Educational Environment was developed. The sections of the program reveal the concept of "bullying", the procedure for responding to and countering bullying, the algorithm of actions to prevent bullying, monitoring the code of a safe educational environment. The project presents the order "On the creation of a safe educational environment, the formation of valuable life skills in children and students" and a plan of measures aimed at preventing and combating bullying, which will help to effectively combat bullying and create a safe environment in an educational institution.

The main purpose of the Code in an educational institution is to teach children and adults to interact safely in the educational process, as well as to protect children from violence and abuse by peers and adults (parents, guardians or employees of educational institutions).

Keywords: code of safe educational environment; bullying; prevention of bullying; anti-bullying.

Стаття надійшла до редколегії 8 липня 2022 року